

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Alexandri Oratio. Hortatoria ad expeditionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

GERMANICI ORATIO.

Conquestio, & hortatio ad vindictam scelera.

Argumentum.

Germanicus Caesar peragrata Aegypto in morbum incidit, quo tenatus, alio repente fuit correptus, quo grauius conflatus est: & suberat suspirio oblatus à Pifone praefide Syria veneni. Desperata valetudine, sic apud amicos, qui tum frequentes aderant moribundus loquutus est. Rogatne inipune tantum scelus patiatur esse Pifoni, & Plancina eius uxori, qua particeps sceleris credebatur. Rationem poenarum persequendarum aperit.

EX TACITO.

Tato mori.

SI fato concederem, iustus mihi dolor etiam aduersus Deos esset, quod me parentibus, liberis, patriæ intra iuuentam præmaturo exitu raperent: nunc scelere Pifonis, & Plancinae interceptus ultimas precos pectoribus vestri relinquo. Referatis patri, ac fratri, quibus acerbioribus dilaceratus, quibus insidijs circumuentus, miseriam vitam pessima morte finierim. Si quos spes mea, si quos propinquus sanguis, etiam quos inuidia erga viuentem mouebat, illachrymabunt quondam florentem, & tot bellorum superstitem muliebri fraude cecidisse. Erit vobis locus querendi apud Senatum, inuocandi leges. Non precipue in hoc amicorum munus est, prosequi defunctum ignauo quaestu, sed quæ voluerit meminisse, quæ mandauerit exequi. Flebunt Germanicum etiam ignoti. Vindicebitis vos, si me potius, quam fortunam meam fouebatis. Ostendite pop. Rom. Diui Augusti Nepotem, eandemque coniugem meam: numerate sex liberos. Misericordia cum accusantibus erit: fingentibusque scelera mandata, aut non credent homines, aut non ignoscent.

I. Queritur de Pifone, et haec nimis mollis, & languida videtur oratio apud sapientem, qui vitam omnem, mo. tem. v. n. agere putat, ut loquitur Syneius lib. de prudentia.

II. Vltionem flagitat, inerat hoc animis, & adhuc regnat pessima maximo, inimicum vl-

cisci vitam accipere est alteram. Publius Syrus. Fatum autem cuius hic initio meminit est, tunc iniquus dicitur, ut appellatur à Den. asibone in oratione pro Pifone, qua opponitur morti visolita. Sic Cicero dixit mori suo fato, naturali scilicet morte post iustum atatis curriculum consoci.

ALEXANDRI ORATIO.

Hortatoria ad expeditionem.

Argumentum.

Inclinatis iam animis multitudinis ad requiem laboriosa militiæ oprandam, accesserat sparsus sine auctore quidem, sed ex diuturniorum statiuorum occasione excitatus missionis rumor. Qui & si temere percubuerat, tamen tanta fuerat omnium auiditate acceptus, ut iam totis castris à gregarijs militibus reditus compararetur. Quæ res non mediocriter Alexandrum vix ea ingressum, quæ animo, & spe praeceperat, percussit. Itaque pecoribus per errorem incusatis, illis ipsis auctoribus vulgus ab eo errore, & cupiditate deducere hac oratione statuit, qua leniter obiur-

gat milites quod immaturum suarum victoriarum fructum velint percipere. Duas exponit consilij sui causas, cur nondum inceptis desistat. Neque quæ parta sint retineri posse, nisi subactis hostibus, qui supersint & his domitis, multo vberiores victoria fructus ostendi, & sese offerre, hæc nisi pacata teneri non posse: pacata verò secum his multo plura esse allatura. Eos præterea ad persequendas de percussoribus Darij pœnas impellit.

Ex Quinto Curtio.

Alexandri
expeditio.
mes.

Magnitudinem rerum, quas gessimus, Milites, intuentibus vobis, minime mirum est, & desiderium quietis, & satietatem gloriæ occurrere: vt omnium Illyricos, Triballos, Beotiam, Thraciam, Spartam, Achæos, Peloponesum, quorum alia ductu meo, alia imperio, auspicioque perdomui. Ecce orsi bellum ad Hellepontum, Ionas Acolidem tenuitio barbariæ impotentis eximium. Cariam, Lydiam, Cappadociam, Phrygiam, Paphlagoniam, Pamphiliam, Picides, Ciliciam, Syriam, Phœnicem, Armeniam, Persidem, Medos, Parthienem habemus in potestate. Plures provincias complexus sum, quam alij vires ceperunt: & nescio an enumeranti mihi quasdam ipsarum rerum multitudo subduxerit. Itaque si crederem satis certam esse possessionem terrarum, quas tanta velocitate domuimus, ego vero, milites, ad Penates meos, ad parentem, sororesque, & ceteros ciues, vel renitentibus vobis erumperem, vt ibi potissimum parta vobiscum laude, & gloriâ fruerer, vbi nos vberissima victoria præmia expectant, liberorum, coniugum, parentumque lætitia, pax, quies, rerum per virtutem partarum secura possessio. Sed in nouo, & (si verum fateri volumus) precario imperio, adhuc iugum eius rigida ceruicæ subeuntibus barbaris, tempore (milites) opus est, dum mitioribus ingenijs imbuantur, & esferatos mollior consuetudo permulcet. Fruges quæ maturitatem statuto tempore expectant, adeo etiam illa sensus omnis expertia, tamen sua lege mitescunt. Quid creditis tot gentes alterius imperio, ac nomine assuetas, non facris, non moribus, non cōmercio lingue cohæ-

Tempus
opportunit
expectandū.

rentes, eodem prælio domitas esse, quo victi sunt? Vestris armis continentur, non suis moribus, sed qui præfentes meruunt, in absentia hostes erunt. Cum feris bestijs res est, quas captas, & inclusas, quia ipsarum natura non potest, longior dies mitigat. Et adhuc sic ago tanquam omnia subacta sint armis, quæ fuerunt in ditione Darij. Hyrcaniam Nabarzanes occupauit. Bactra non possidet solum parricida Bessus, sed etiam minatur. Sogdiani, Dahæ, Massagetæ, Sacæ, Indi sui iuris sūt. Omnes hi simul, si terga nostra viderint, sequentur. Illi enim eiusdem nationis sunt, nos alienigenæ & externi. Suis autem quique parent placidius, etiam cum is præfuit, qui magis timeri potest. Proinde aut quæ cepimus, mittenda sunt: aut quæ non habemus, occupanda. Sicut in corporibus ægris, milites, nihil quod nociturum est medici relinquunt, sic nos quicquid obstat imperio, recidamus. *Parua saepe scintilla contempta magnum exci-
tauit incendium. Nihil tuto in hoste despicitur,
quem spreueris, valentis rem negligent a facies.* Ne Darius quidem hereditarium Persarum accepit imperium, sed in sedem Cyri beneficio Bagoæ castrati hominis admissus: ne vos magno labore credatis Bessum vacuum regnum occupaturum. Nos verò peccauimus, Milites, si Darium ob hoc vicimus, vt seruo eius tradideremus imperium, qui vltimum ausus scelus, regem suum etiam externæ opis egentem, certè cui nos victores perpercissimus, quasi captiuum in vinculis habuit, ad vltimum, ne a nobis conferuati posset, occidit. Hunc vos regnare patiemini? quem equidem crucifixum videre festino, omnibusque Regibus, gentibusque fidei, quam violauit, meritas pœnas soluentem. At herculè, si mox eundem Græcorum vires, aut Hellepontum vastare nuntiatum erit vobis, quo dolore afficiemini. Bessum præmia vestræ occupasse victoriae? Tunc ad repetendas res festinabitis, tunc arma capietis. Quanto autem præstat territum adhuc, & vix mentis suæ compotem opprimere? Quarridui nobis iter superest: qui tot proculcauimus niues, tot amnes superauimus, tot montium iuga transeurimus, non mare illud, quod exæstians iter fluctibus occupat, euntes non moratur: non Ciliciæ fauces, & angustia includunt: plana omnia, & prona sunt, in ipso imine victoria stamus. Pauci nobis fugitiui, & Domini sui interfectores superiunt. Egregium me hercu-

Parua non
contemnen-
da.
Iniuriam
obsi-
stendum.

le opus, & inter premia gloriae vestrae numerandum, posteritati, fama que tradetis: Darij quoque hostis, finito post mortem eius odio, parricidas esse vos vltos, neniānem impium effugisse manus vestras: hoc perpetrato, quanto creditis Persas obsequentiore fore, quum intellexerint vos pia bella suscipere, & Bessi cecleri, non nomini suo itasci?

Inter grauissimas hortationes est Cynimorientis ad filios oratio apud Xenophontem *παίδεσσι τοῖς*, quam, quia prolixior est, omitto.

OECONOMIA

orationis.

- I. Demulcet à rebus antea gestis. Quid sit durum pati meminisse dulces.
- II. Verum stabilienda est fortuna semel erecta atque in eo mora opus est.
- III. Et hoc probatur, ab adiunctu domitarum gentium.
- IV. Sed nequos omnia domita, aut pacata.
- V. Et ha reliqua si negligantur, ut parua scintilla contempta, magnum excitabunt incendium. *Ἀδύλα γὰρ τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ πολέμων, καὶ ὁλοῦσθαι τὰ πολλὰ, ὡς αἶτ* Thucidides in oratione Archidami cita: a.
- VI. Grauiissime urgei à Bessi parricidio, & indignitate, cui erum deicitur, non regnum ab eo occupatum.
- VII. Post iustissimas, & necessarias bellis rationes facilitas rei consocienda expenditur.
- VIII. Ad summum, generosarum mentium esca gloria, hic autem actus extremus est, & quasi aurea totius operis Coronis.

CONSULTATIONES.

CONSULTATIO DE propagando imperio.

ORATIO ALEXANDRI ad milites,

In hac exhortatione elucet, vis blanda persuasionis, & dominium illius suada,

fortiter & suauiter in animos influentis.

Non ignoro, Milites, multa quae terrere vos possent ab incolis Indiae per hos dies industria esse iactata, sunt non est improuisa vobis mentientium vanitas. Sic Ciliciae fauces, sic Mesopotamiae campos, Tigrim, & Euphratem, quorum alterum vado transiimus, alterum ponte terribilem fecerant Persae, Numquam ad liquidum famam perducitur. Omnia illa tradente maiora sunt vero. Nostra quoque gloria, cum sit ex solido, plus tamen habet nominis, quam operis, modo quis belluas offerentes mœnium speciem, quis Hydaspem amnem, quis caetera auditu maiora, quam vero sustinere posse credebat? Olim hercule fugissemus ex Asia, si nos fabula debellare potuissent. Crediū sine Elephantorum greges maiores esse, quam viquā armentorum sunt, cum & rarum sit animal, nec facile capiatur, multoque difficilius mitigatur. Atque eadem vanitas copias peditum equitumque numerauit. Nam flumen, quo latius fufum est, hoc placidius stagnat, quippe angustis ripis coëctum, & in angustiore aluam elisum torrentes aquas inuehit. Contra, statio aluæ, segnior cuius est. Præterea in ripa omne periculum est, vbi applicantes nauigia hostis expectat. Ita quantumcumque flumen iaterueni, idem futurum discrimen est euadentium in terra. Sed omnia ista vera esse fingamus. Vtrumne vos magnitudo belluarum, an multitudo hostium terret? Quod pertinet ad Elephantos, præsens habemus exemplum in suis vehementius, quam in nos incurrerunt, tam vasta corpora securibus, falcibusque mutilata sunt: quid autem interest, totidem sint, quod Porus habuit, an tria milia cum vno, aut altero vulneratis, caeteros in fugam declinare videbimus. Deinde paucos quoque, & incommode regunt. Congregata vero tot milia, ipsa se elidunt, vbi nec stare, nec fugere potuerint, inhabiles vastorum corporum moles. Equidem sic animalia ista contempsi, vt cum haberem ipse, non opposuerim, satis gnarus plus suis, quam hostibus periculi inferre. At enim equitum, peditumque multitudo vos commouet? cum paucis enim pugnare soliti estis, & nunc primum inconditam sustinebitis turbam? Testis aduersus multitudinem inuicti Macedonum roboris Granicus amnis, & Cilicia inundata cruore

Ex D. Cuv. no. 7.9.6.2.

Elephanti.

R r r Perla

